

Møre og Romsdal

Sau og Geit

**Arbeidsgruppe for elektronisk
overvåking av sau og geit.**

Arbeidsgruppen formål.

- ❑ Vurdere utstyret som laget eier i dag og få en oversikt over bruker tilfredshet.
- ❑ Vurdere om det er nytt utstyr som er bedre egnet for laget. Må begrunnes og se på fordele/ulempes ved flere typer utstyr i laget.
- ❑ Vurdere utstyr for geit og sau som kan begrense område de går på. (No Fence)
- ❑ Se på utstyrsleieavtalen vi har i dag og komme med forslag til forbedringer av den. Endringer skal legges frem til styret og dernest årsmøtet.

Status på gruppens oppgaver

- Vurdere utstyret som laget eier i dag og få en oversikt over bruker tilfredshet.
  - Vurdering av utstyret er gjennomført av Ragnhild.
  - Bruker undersøkelse er gjennomført.

Status på gruppens oppgaver

- Vurdere om der er nytt utstyr som er bedre egnet for laget. Må begrunnes og se på fordele/ulempes ved flere typer utstyr i laget.
  - Vi er startet arbeidet med innhentning av informasjon, men er ikke kommet i mål.
  - Inntil videre er dog ikke kommet utstyr som vi mener kan erstatte det utstyr vi bruker i dag, da teknologien ikke er langt nok fremme.
  - Vi er dog positiv til å vurdere andre typer i fremtiden, men mener ikke vi skal være tester i stor skala.
  - Fått svar fra Shiip.

Info fra Shiip

□ Utleie-modell

- Vi er kjent med en slik modell, der fylkeslaget kommer inn og bistår, dere leier av dem. Det er interessant for oss å diskutere dette med dere, for å utvikle modellen, slik at den blir best mulig for bøndene og fylkeslaget.

□ Dekning i Møre- og Romsdal

- Den enkleste måten å se dekningsforhold i deres distrikt / beiteområde er å gå inn på Telia sine hjemmesider / dekningskartet.
  - <https://www.telia.no/dekning/> à husk å huk av IoT på venstresiden à du kan også legge inn postnummer og adresse der du vet dyra ferdes.
  - dekningsgraden er tre-delt på dekningskartet «basis» «god» og «meget god» - det viser i noe grad forskjellen på «kvaliteten og stabiliteten» til nettverket i ditt område.

□ Status pr i dag.

- Ellers er selve teknologien fortsatt i utviklingsfasen - *det er gjeldene for så å si å alle som jobber med lignende teknologi.*

Derfor er det usikkerhet rundt lanseringsdato for produktet. Vårt første mål er leveranse innen beitesesongen 2019 (enten ved slipp- eller innsanking-perioden).

Videre utsettelse er ikke usannsynlig, da vil vårt andre mål være leveranse før beitesesongen 2020.

Vi ønsker heller at Shiip skal fungere som planlagt, enn å lansere for tidlig og ikke gi nytteverdien og funksjonaliteten dere er lovet og fortjener.

Status på gruppens oppgaver

- Vurdere utsyr for geit og sau som kan begrense område de går på. (No Fence)
  - Har vært i kontakt med No Fence
  - Vi ønsker å teste det ut og har søkt om tilskudd fra Fylkesmannen.
  - Utfordringer er kortere batteritid – så må skiftes etter 1-1,5 måned bruk.

No Fence

- Løsning for utleie
  - 1) Pr. idag har vi ikke laget en løsning som dekker dette behovet, men dette vil komme så snart behovet er der.

- Forskjell på SAU og Geit
  - Ja - Bare nakkeraima vil bli noe endret fra geit til sau.
  - I 2019 er det mulig å være med på pilotprosjekt for sau. Vi har satt av 1500 klaver til dette formålet. Bestilles her: <https://nofence.no/bestille-sau/>

- Kostnad ved innkjøp
  - 50 klaver, 5 batteriladere og 10 ekstra batterier: Kostnad innkjøp: kr 98750,- eks mva
  - total årlig kostnad kr 25200,- eks mva (forutsatt 6 måneders bruk). Se linken i forrige punkt.

Status på gruppens oppgaver

- Se på utstyrsleieavtalen vi har i dag og komme med forslag til forbedringer av den. Endringer skal legges frem til styret og dernest årsmøtet.
  - Leieavtalen er revidert og meldt inn til årsmøtet for å få den vedtatt

Spørreundersøkelse Telespor

Svarfrist er 15 januar	Telespor																							Snitt
Spørsmål til bjeller	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	Snitt
Er du tilfreds med kvaliteten på bjellene du leier.	3	3	3	4	4	4	4	4	4	5	3	4	1	4	5	3	5	5	3	3	4	4	4	3,7
Er du tilfreds med brukervennligheten på bjellene du leier.	3	4	3	3	5	5	3	5	4	4	3	5	4	4	4	4	5	5	3	4	4	5	4	4,0
Er du tilfreds med Batteri kapasiteten på bjellene du leier.	4	5	3	5	4	5	5	5	4	5	4	3	1	3	5	5	5	5	4	2	5	3	4	4,1
Er du tilfreds med dekningen på bjellene du leier.	3	4	3	4	4	4	2	4	2	4	4	2	1	3	4	5	4	2	1	4	3	5	3	3,2
Er du tilfreds med nøyaktigheten på bjellene du leier.	3	4	3	5	4	4	4	4	4	5	4	4	2	3	5	5	5	5	1	4	3	4	4	3,9
Er du tilfreds med app/program for lokalisering av sauene/bjellene du leier.	3	5	3	4	5	4	4	5	3	5	4	4	4	3		5	5	5	3	4	5	4	5	4,2
Spørsmål leie avtale.																								
Hvor tilfreds er du med leieavtalen vi har i dag.	4	5	4	5	4	5	4	5	5	5	3	4	3	4	4	4		4	5	3	4	5	4	4,2
Hvor tilfreds er du med leieprisen vi har i dag.	4	4	3	3	4	4	4	5	5	5	3	2	1	3	4	4		4	3	3	4	4	3	3,6
Er du tilfreds med informasjonen som er tilgjengelig og hvor du finner den.	4	5	3	5	3	4	4	4	4	5	4	4	3	3	4	3		5		3	4	4	4	3,9
																								3,9

- 3,2 på dekning som er den dårligste score.
- 3,6 på leieprisen
- 3,9 krys av alle spørsmål er og det tolker vi som brukene generelt er tilfreds med produktet og utleie modell.

Kommentarer Telespor

Hvilke forbedringer ønsker du i henhold til leieavtalen.	Er fornøyd med leieavtalem
	Det har fungert godt.
	Er fornøyd som det er i dag
	Virker grei , vi leier over 150 enher og kunne gjerne sett at vi fikk en vi fikk en rabatt av den grunn.
	Syntes avtalen er grei nok.
	Syns det blir feil å betale for bjeller som slutter å virke ila sesongen, når dei er bruka etter oppskrift med tanke på rapportering.
	Lavere pris!
	Billigere.
	Kunne vore litt billigere så ein kunne henge på fleire dyr
	I beitelaget hjå oss er det en person som registrerer og ordner med leieavtaler og batterier osv opp mot bruker. Det kunne vært en funksjon på f.eks telespor sine sider, at hver enkelt bruker kan registrere seg selv og sine bjeller. En mister ofte litt oversikt om ting er innbetalt eller ikke, til rett tid, blir mye frem og tilbake.
	Lavere pris

Kommentarer Telespor

Andre kommentarer	Noen av bjellene jeg leide sluttet å virke nesten med engang jeg sleppte sauene på skogen
	Bjeller på lam. Lavere leiepris på "gamle bjeller"
	enklere mulighet til å skrive ut kart av dyr i beiteområdet gjennom sommeren, gjerne med tilbakevirkende kraft. Slik at jeg kan gå inn i dag å ta utskrift av alle dyr med sporpunkt den 15 juli 2018 ,f eks.
	Bruker manualen er ikke god nok. Det står til dømes ikke korleis ein kan endre status på en bjelle fra aktiv til klar.
	Annen teknologoi er ønskelig hvis dette gir bedre dekning i områder med dårlig dekning på telespor
	Dekningen kan være noe variabel. Har nok med terrenget å gjøre, men av og til virker det som alarmen henger seg opp over lengre tid.
	Ragnhild Tokle har gjort ein god jobb, positiv når eg har ringt!
	De nye er mindre og ikke så tunge/store sammenlignet med de gamle. Det er bra for velferden til sauen.
	Bjellene fungerer ypperle dersom der er mobildekning
	Synes det ble voldsomt negativt. Men jeg har ikke vært helt fornøyd med bjellene denne sommeren og benytter anledningen til å gi tilbakemelding. Er veldig fornøyd med at dere ordner med bjellene og leier de ut, da.

Kommentarer Telespor

Hvilke forbedringer ønsker du i henhold til bjeller	Kunne vært bedre dekning
	Kunne ønske direkte kommunikasjon med findmy bjøller,
	Ønsker bjeller som en leier varer sesongen ut.
	Raskere og enklere når bjeller skal registreres på mange dyr. Bjeller på lam
	Litt for ustabile i forhold til batterikapasitet, kontakt mellom batteri og enhet. Litt ofr ofte mister enheten batterikontakt i løpet av sesongen . Men starter opp igjen når man tar ut batteri og setter det inn igjen om høsten.
	Litt større presisjon, for store avvik på kartet av og til. Nokre gamle bjeller har en tendens til å "blache ut" av og til eller permanent.
	Det er problemer meddekning i enkelte av mine beite
	Bjellene kan virke litt store og tunge
	At bjellene skal virke heile sesongen. 2 av 6 bjeller slutta å virke i august. Nok batteri.
	1 stk av nytypen sluttet å virke ca juli-18, så bedre driftssikkerhet ønskes. Skulle også hatt bedre dekning.
	Billigere, hermetisk tette bjeller, ingen løse batteri, få beskjed med en gang at dyret er utenfor ett visuelt gjerde.
	Jeg har 3 stk av den gamle typen og 1 av den nye. Av det jeg har observert at den nye er det mere feilmeldinger og bjellen har mindre godkjente loggepunkt enn de gamle
	Jevnere og bedre kvalitet på selve bjellene. Det er for mange som slutter å virke i løpet av sesongen. Dette gjelder også de nye orange modellene (har 27 private bjeller). Ønsker også «lamme-node» funksjon (en eller annen teknologi som gjør at man kan se om lamma følger mora), og IoT (teknologi lansert av Shiip og Smartbjella). Har snakket med Telespor om dette direkte, -om det er mulig med gjennom RFID i øremerket til lamma, og om Telespor vil bruke IoT som nå ligger i 4G nettet til Telespor. De avventer, -sikkert bra om flere trykker på slik at Telespor også utvikler nye produkter.
	Alt ok
	Bjellene fungerer helt utmerket
	Bedre dekning. I sommer fikk jeg ofte opp at dyret ikke hadde beveget seg de siste 12 timer, men da jeg kom dit var det falsk alarm. Da ble det til at jeg ikke sjekket ved slike varsler, og da er litt av poenget med radiobjeller borte. Har bjellene på storfe i Isterdalen. Bratte fjell på begge sider, men i år synes jeg oppdateringen/dekningen var dårligere enn tidligere. Kanskje det var væravhengig? Fikk følelsen av at det skjedde når det var oversky. (selv om det ikke var så ofte denne sommeren)
	Batterikapasiteten er meget viktig for meg.
Orange bjeller har dårlig batterikapasitet, vare kun halve sommeren.	
Veldig godt fornøyd med at frekvensen på signala kan aukast når vi treng det på Telespor.	
ok	

Spørreundersøkelse Find My

Svarfrist er 15 januar	Findmy										Snit
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
Spørsmål til bjeller											
Er du tilfreds med kvaliteten på bjellene du leier.	4	4	4	1	4	4	4	5	3	4	3,7
Er du tilfreds med brukervennligheten på bjellene du leier.	3	5	3	2	4	2	4	3	2	3	3,1
Er du tilfreds med Batteri kapasiteten på bjellene du leier.	5	5	5	5	4	4	3	3	4	5	4,3
Er du tilfreds med dekningen på bjellene du leier.	5	4	5	4	3	3	4	4	5	4	4,1
Er du tilfreds med nøyaktigheten på bjellene du leier.	4	4	5	4	4	3	4	5	4	4	4,1
Er du tilfreds med app/program for lokalisering av sauene/bjellene du leier.	4	5	2	3	4	4	4	4	2	4	3,6
Spørsmål leie avtale.											
Hvor tilfreds er du med leieavtalen vi har i dag.	5	4	5	3	4	2	4	3	5		3,9
Hvor tilfreds er du med leieprisen vi har i dag.	4	4	3	1	4	1	5	1	4		3,0
Er du tilfreds med informasjonen som er tilgjengelig og hvor du finner den.	5	2	5	1	4	3	3	3	4		3,3
											3,7

- 3,1 Brukervennligheten på bjellene.
- 3,0 Leiepris.
- 3.3 på informasjon som er tilgjengelig.
- 3,7 kryss av alle spørsmål er og det tolker vi som brukerne generelt er tilfreds med produktet og utleie modell.

Kommentarer Find My

Hvilke forbedringer ønsker du i henhold til leieavtalen.	Det har fungert godt.
	Vanskelig å finne info om avtalen på fylkes siden
	* Differansiering av leigeprisen: må justerast utifrå dagens kostnader. Ellers må dette være med: * depositum * leigeperiode til ein av partane seier opp *
	fakturering direkte til kvar brukar(pga mva).
	Litt bedret informasjonsskriv, som kunne vært utlevert ved leie.
	Billigere.
Hvilke forbedringer ønsker du i henhold til bjeller	Kunne ønske direkte kommunikasjon med findmy bjøller,
	Raskere og enklere når bjeller skal registreres på mange dyr. Bjeller på lam
	vi mener bjellene har alt for dårlig holdbarhet. For mange av bjellene slutter å virke rett etter beiteslipp eller tidlig i sesongen
	Mulighet for 2veis kommunikasjon (telespor har det).
	Noe bedret batterikapasitet hadde ikke gjort noe på Findmy,På den måten hadde det enklere vært mulig å hyppigere få oppdatering på hvor sauene er.
Billigere, lettere (Findmy), hermetisk tette bjeller, ingen løse batteri, få beskjed med en gang at dyret er utenfor ett visuelt gjerde.	
Var spesielt skuffa over at fleire av bjellene til Findmy stoppa i fleire dager akkurat da eg trong dei mest i beiteperioden.	
Andre kommentarer	Bjeller på lam. Lavere leiepris på "gamle bjeller"
	Telespor-bjeller er ikke hensiktsmessig i vårt terreng da det ikke er mobildekning .
	2 av mine var av eldre årgang. De sprakk og ble ødelagt. Fikk de byttet.

Midler tildelt fra fylkesmannen.

2011:

- Ca. 650 bjeller (fra beiteprosjekt I fylket 2008-2010)
- 500.000,- forebyggende og konfliktdempende tiltak mot rovviltskader (fkt)
- 420.000,- organisert beitebruk
- 220.000,- organisert beitebruk

2012:

- 250.000,- forebyggende og konfliktdempende tiltak mot rovviltskader
- 500.000,- omdisponerte midler (fkt)
- 250.000,- organisert beitebruk
- 160.000,- forebyggende og konfliktdempende tiltak
- 7.511,- organisert beitebruk

2014:

- 377.796,- tiltak i beiteområder

2016:

- 153.000,- tiltak i beiteområder
- 81.193,- tiltak i beiteområder

2017:

- 112.700,- tiltak i beiteområder
- 141.250,- forebyggende og konfliktdempende tiltak mot rovviltskader

2018:

- 92.750,- tiltak i beiteområder
- 152.000,- forebyggende tiltak mot rovviltskader

Totalt 3.418.200 Nok

Antall og Årgang bjeller

Telespor:

- 2008: 7
- 2009: 370
- 2010: 64
- 2011: 417
- 2013: 660
- 2017: 147 (orange)
- 2018: 244 (orange)
- Total 1909 stk

Det har gått ut I snitt 80 enheter hvert år (defekt/mista)

Findmy:

- 2014: 75
- 2017: 94
- 2018: 51
- 2019: 80
- Total 300

Rabatt fra Telespor for organisert beitelag, som kjøper inn radiobjeller for utleie til en egen medlemsbase og har 1.linje support for disse

---

2018:

- ▣ Bjeller (242x149,-) 36.058,-kr
- ▣ Abonnement (1850x16,-) 29.600,-kr
- ▣ SUM: 65.658,-kr

2019

- ▣ Bjeller (130-160x149,-) 19.370,-kr - 23.840,-kr
- ▣ Abonnement (2030-2060x16,-) 32.480,-kr - 32.960,-kr
- ▣ SUM: 51.850,-kr - 56.800,-kr

Regnskap bjeller.

- Regnskap ved utleie av 2300 bjeller og priser som er i leieavtalen for 2019
  - Vil det gi budsjett i balanse.
  - Ikke mulighet for å bygge ytterligere egenkapital.
  - Utskiftning av bjeller må gjøres fra tilskudd eller tæring av egenkapital. I leieprisen ligger 30 % til innkjøp av nye bjeller.(et tilskudd krever det)
  - Dette viser at prisen vi har for utleie ligger på et minimum.

Møre og Romsdal Sau og Geit		
	E	Budsjett 2019
Inntekter/kostnader	Radiobjølle-prosjekt	H Radiobjøllep.
Utleie radiobjøller	kr 394 800,00	kr 138 000,00
Investeringstilskudd	kr 253 950,00	
Tilbakeført medl.kont NSG		
Sponsorer		
Tilskudd klippekurs		
Klippekurs deltakeravgift		
Sum inntekter	kr 648 750,00	kr 138 000,00
Varekjøp bjøller, abonnement	kr 575 946,36	kr 35 000,00
Organisering radiobjøller	kr 85 000,00	kr 85 000,00
Møtegodtgjørelse		
Arbeidsgiveravgift		
Godtgj. Leder		
Godtgj. Kasserer	kr 8 000,00	kr 8 000,00
Godtgj. Styremedlemmer		
Frakt		
Gaver/premier		
Gjeterhund		
Regnskapsføring	kr 7 240,80	kr 7 000,00
Annen fremed tjeneste		
Bilgodtgjørelse		
Andre reisegodtgj.		
Årsmøte		
Gebyrer		
Driftsmaterialer, annen kostnad		
Renteinntekter		
Sum kostnader	kr 676 187,16	kr 135 000,00
Overskudd (underskudd)	kr (27 437,16)	kr 3 000,00

Spørsmål?
